	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: Σάββατο 31 Οκτωβρίου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να επισημάνετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λάθος.

1. Στη Στερεά Ελλάδα, ένα σημαντικό τμήμα των εθνικών γαιών πέρασε άμεσα στα χέρια ιδιωτών με απευθείας εξαγορά από τους Οθωμανούς ιδιοκτήτες τους, σε χαμηλή μάλιστα τιμή.
2. Οι αλυκές υπήρξαν πηγή σημαντικών δημοσίων εσόδων κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα.
3. Η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου ξεκίνησε το 1881 και ολοκληρώθηκε το 1897.
4. Το 1907 ψηφίστηκαν νόμοι οι οποίοι απαγόρευαν στην εκάστοτε ελληνική κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες
5. Η μετανάστευση στις ΗΠΑ στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αι. εκτόνωσε τις κοινωνικές εντάσεις που δημιούργησε στην Ελλάδα η σταφιδική κρίση.

Μονάδες 5

A2. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ορισμών

- α) Σκωρίες
- β) Αγροτική μεταρρύθμιση
- γ) Φεντερασιόν
- δ) Κλήριγκ

Μονάδες 12

A3α. Πώς διαμορφώθηκαν τα σύνορα της Ελλάδας από τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας μέχρι και το 1881;

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Μονάδες 8

A3β. Ποια ήταν τα βασικά εξαγωγίμα προϊόντα της Ελλάδας κατά τον 19^ο αιώνα;

Μονάδες 10

A4α. Τι γνωρίζετε για τα δάνεια που χορηγήθηκαν στην Ελλάδα για την εισαγωγή της στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Διαβάστε προσεκτικά την παρακάτω πηγή και, σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, παρουσιάστε τους λόγους που καθιστούσαν αναγκαία τη δημιουργία κεντρικής τράπεζας στην Ελλάδα;

ΠΗΓΗ

Τέλος, θα αναφερθούμε σε έναν τρίτο μηχανισμό απορρόφησης μέρους του αγροτικού πλεονάσματος: πρόκειται για την τοκογλυφία που λυμαίνονταν την ύπαιθρο. Όπως σημειώνει ο Πολύζος, η τοκογλυφία κυριαρχούσε παντού με την ανοχή των κυβερνήσεων και τη συνδρομή των δικαστηρίων που δεν έβαζαν όριο στον τόκο. Πραγματικά, η νομοθεσία με βάση το ρωμαϊκό-βυζαντινό δίκαιο δεχόταν απεριόριστο τόκο και δεν αναγνώριζε το εθιμικό δίκαιο που τον είχε περιορίσει στο 13% (...) Οι τοκογλύφοι που αποτελούσαν ένα ακόμα συστατικό στρώμα της ελληνικής αστικής τάξης, στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, υφαρπάζοντας το μερίδιο τους από το πλεόνασμα της αγροτικής παραγωγής και ωθώντας την σε εμπορικοποίηση, συχνά δεν ήταν άλλοι από τους τοπικούς άρχοντες, τους εμπόρους, ακόμα και τους πλούσιους χωρικούς. Οι φόροι, τα εμπορικά κυκλώματα και η τοκογλυφία αποτελούν έτσι τις κύριες μορφές που συμπορεύονται με την αυξανόμενη ενσωμάτωση των ανεξάρτητων μικροκαλλιεργητών στο εκχρηματισμένο εμπορικό σύστημα (...) Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, *Εξάρτηση και αναπαραγωγή. Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα: 1830-1922*, σελ. 93

Μονάδες 25

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

B2. Συνδυάζοντας τις ιστορικές γνώσεις σας και τις πληροφορίες των παραθεμάτων που σας δίνονται, να αναφερθείτε στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, αλλά και στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στον εθνικό κορμό.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α: Μολονότι η Ελλάδα βγήκε υπερχρεωμένη από τους Βαλκανικούς Πολέμους, η ελληνική οικονομία έδινε κάποια σημεία ανόρθωσης, οφειλόμενα ίσως στην αναθέρμανση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος μετά τη γενική ευφορία που δημιούργησαν οι σαρωτικές στρατιωτικές επιτυχίες, επιτρέποντας στον ελληνικό λαό να ατενίζει το μέλλον με πρωτόγνωρη αισιοδοξία. [...]. Ό,τι συνέβαλε τα μέγιστα στο κλίμα σιγουριάς και αισιοδοξίας ήταν ο ενθουσιασμός για τις στρατιωτικές επιτυχίες. [...] Η παραγωγική δυνατότητα όσων περιοχών προσαρτήθηκαν και η παρεπόμενη επέκταση της εσωτερικής αγοράς ασφαλώς προοιωνίζονταν λαμπρό μέλλον. [...] Επιπλέον, οι στρατιωτικές επιτυχίες υπαγόρευαν τη διαρκή πολεμική ετοιμότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων για την προάσπιση των νέων εδαφών, αφού τόσο η Τουρκία όσο και η Βουλγαρία δεν θα αποδέχονταν μάλλον τις εδαφικές τους απώλειες. Η επέκταση όμως της αμυντικής θωράκισης της Ελλάδας αναπόφευκτα καταπονούσε την οικονομία της.

(Γ. Β. Λεονταρίτης, Η Ελλάδα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο 1917/1918, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2000, σ. 238-9).

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: [...] Το 1913 η ύπαιθρος της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θράκης έμοιαζε περισσότερο με την νοτιοελλαδική ύπαιθρο των αρχών του 19ου, παρά με εκείνη των αρχών του 20ού αιώνα. Εκτεταμένα έλη κάλυπταν τις πεδινές περιοχές, η ελονοσία ενδημούσε, η πληθυσμιακή πυκνότητα ήταν χαμηλή. Κυρίαρχη μορφή ιδιοκτησίας ήταν τα τσιφλίκια, που συνδυάζονταν με την ημινομαδική κτηνοτροφία. Η οικονομία των νέων επαρχιών αντιμετώπιζε πρόσθετα προβλήματα κι απ' το γεγονός ότι έως τότε ήταν προσανατολισμένη προς τα οικονομικά και πολιτικά κέντρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από τα οποία είχε αποκοπεί. Επιπλέον, στις νέες βόρειες επαρχίες κατοικούσε ένα μωσαϊκό από διαφορετικές φυλετικές και θρησκευτικές ομάδες. [...]

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Αλέξης Φραγκιάδης, Ελληνική Οικονομία 19ος – 20ός αιώνας, Νεφέλη, Αθήνα 2007, σσ. 127-128.

Μονάδες 25

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: Σάββατο 31 Οκτωβρίου 2020
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1.** α. Σωστό
β. Σωστό
γ. Λάθος
δ. Λάθος
ε. Σωστό

A2. α. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 26: «Η πιο γνωστή... τα κατάλοιπα.»

β. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 42: «Την κατάργηση ... κοινωνικές συνθήκες.»

γ. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ.46 : « Η μεγάλη πολυεθνική ...ιδεολογίας στη χώρα.»

δ. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 54 : «Στο εξωτερικό εμπόριο ...θετικά στοιχεία.»

A3α. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ.11: «Η Ελλάδα δεν ήταν μόνο φτωχή ...και τη Μακεδονία.»

A3β. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ.18: «Αν λάβουμε υπόψη ... ήταν κυριολεκτικά ασήμαντες.»

A4. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ.50: «Η συμμετοχή της Ελλάδας ... δεν άργησαν να φανούν.»

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

B1. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ.26-27: «Με την ίδρυση ... με την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας.»

Το ιστορικό παράθεμα επιβεβαιώνει και εμπλουτίζει τις παραπάνω πληροφορίες, καθώς παρουσιάζει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δρούσαν οι τοκογλύφοι εκμεταλλευόμενοι τον αγροτικό κόσμο της υπαίθρου. Αναλυτικότερα επισημαίνεται ότι οι τοκογλύφοι αποτελούσαν μάλιστα με την ανοχή των κυβερνήσεων και της δικαστικής εξουσίας, καθώς με βάση το ρωμαϊκό – βυζαντινό δίκαιο δεν υπήρχε όριο στους τόκους. Μάλιστα, η συγκεκριμένη ομάδα αποτελούσε ένα από τα κοινωνικά στρώματα της εποχής και συχνά ήταν οι άρχοντες ή οι έμποροι ή και πλούσιοι χωρικοί που ωθούσαν σε εμπορευματοποίηση την αγροτική παραγωγή αρπάζοντας το πλεόνασμά της. Καταλήγοντας επισημαίνεται ότι η τοκογλυφία σε συνδυασμό με τους φόρους και τα εμπορικά κυκλώματα οδηγούσαν τους αγρότες στο εμπορικό σύστημα που ενδιαφερόταν μόνο για το κέρδος με κάθε τίμημα.

B2. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 49: « Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων ... ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.» Το ιστορικό παράθεμα μπορεί να αναπτυχθεί με τη μέθοδο της σύνθεσης όπως φαίνεται στο παράδειγμα που ακολουθεί.

Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων ... για τη γεωργική παραγωγή. (σχολικό βιβλίο, σελ. 49). Τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνονται από το ιστορικό παράθεμα, στο οποίο αναφέρεται αρχικά η οικονομική επιβάρυνση της χώρας από το κόστος του πολέμου, η οποία όμως δεν εμπόδισε την ελπίδα και την αισιοδοξία για το μέλλον. Συγκεκριμένα οι στρατιωτικές νίκες της Ελλάδας δημιουργούσαν ένα κλίμα εμπιστοσύνης των πολιτών και γεννούσαν την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο(η ελληνική οικονομία έδινε κάποια σημεία ... το μέλλον με πρωτόγνωρη αισιοδοξία). Παράλληλα, τα εδάφη που προσαρτήθηκαν στον εθνικό κορμό μπορούσαν να ενισχύσουν τις παραγωγικές δυνατότητες διευρύνοντας έτσι την αγοραστική δύναμη (Η παραγωγική δυνατότητα ... προοιωνίζονταν λαμπρό μέλλον.). Τέλος, οι συνεχείς στρατιωτικές επιτυχίες έδιναν την αίσθηση ενός ετοιμοπόλεμου δυναμικού, ικανού να προασπίσει τα ελληνικά εδάφη που κινδύνευαν από

	ΑΠΟ 17/10/2020 ΕΩΣ 14/11/2020
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

την επιβουλή γειτονικών λαών. (Επιπλέον, οι στρατιωτικές επιτυχίες ... τις εδαφικές τους απώλειες.)

Το κυριότερο όμως πρόβλημα ... χιλιάδες Εβραίοι. (σχολικό βιβλίο, σελ. 49). Το συγκεκριμένο πρόβλημα εθνολογικής σύστασης αποδεικνύεται και με βάση την ιστορική πηγή. Ειδικότερα, γίνεται λόγος για την εικόνα των νεοαποκτηθέντων εδαφών, τα οποία θύμιζαν τα εγκαταλελειμμένα και εξαντλημένα εδάφη της Ελλάδας του 19^{ου} αιώνα (Το 1913 η ύπαιθρος της Ηπείρου, ... 20ού αιώνα). Εξακολουθούσαν να κυριαρχούν τα τσιφλίκια, ενώ η ελονοσία αποτελούσε ακόμη μάστιγα της περιοχής. (Εκτεταμένα έλη ... ημινομαδική κτηνοτροφία.). Μέσα σε όλα αυτά η οικονομική κατάσταση επιδεινωνόταν εξαιτίας του προσανατολισμού της προς κέντρα της οθωμανικής αυτοκρατορίας με τα οποία όμως δε διατηρούσε η χώρα πλέον δεσμούς. (Η οικονομία των νέων επαρχιών ... από τα οποία είχε αποκοπεί). Η εικόνα των νέων εδαφών γίνεται ακόμα πιο δυσχερής λόγω της πολυπολιτισμικότητας που παρουσιάζει, αφού αποτελεί ένα συγκερασμό διαφόρων λαών.(Επιπλέον, στις νέες βόρειες επαρχίες ... θρησκευτικές ομάδες.)

Οπωσδήποτε, όμως, η Ελλάδα ... ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. (σχολικό βιβλίο, σελ. 49)